

Reflectie onderzoekend vermogen



Inleiding

Binnen een hbo-opleiding dien je tijdens je praktijkleerperiodes te handelen vanuit een onderzoekende houding die uiteindelijk leidt tot een onderzoekend vermogen (Munneke, 2023). Dit is essentieel voor hbo- verpleegkundigen om evidence based te handelen binnen de beroepspraktijk. In het opleidingsprofiel Bachelor of Nursing 2030 wordt onderzoekend vermogen omvat in 3 componenten (Bouwes et al., 2023):

- Onderzoekende houding: kritisch zijn, willen begrijpen, willen bereiken, willen delen, willen vernieuwen en willen weten
- Gebruik maken van kennis van anderen volgens de drie pijlers van EBP: de best beschikbare wetenschappelijke kennis, de professionele expertise en de voorkeuren en wensen van de zorgvrager
- Zelf onderzoek doen. Zelf het principe van de onderzoekscyclus begrijpen en hanteren.

Binnen de competentiegebieden zie je dit expliciet terug bij de centrale rol van Zorgverlener (in BN2030 Bachelor verpleegkundige) en Reflectieve EBP professional, maar ook in de andere rollen is het van belang dat de besluitvorming en het handelen van de verpleegkundige gebaseerd is op de afweging van wetenschappelijke kennis, professionele expertise en wensen en voorkeuren van de zorgvrager.

Het *resultaat* van je onderzoekende houding en vermogen kun je o.a. aantonen in je verpleegkundig handelen, in je bewijsmaterialen en door het doen van praktijkonderzoek.

Het *proces* wat je hebt doorlopen om (vanuit zowel je praktijkonderzoek of een ander verbetertraject in de praktijk) tot een onderzoeksresultaat te komen kun je op een waardevolle wijze aantonen m.b.v. een reflectie op je onderzoeksproces, je onderzoekend vermogen en wat je geleerd hebt over het doen van onderzoek. Deze reflectie kun je als bewijsmateriaal toevoegen aan je portfolio.

Onderstaand format kan ondersteunen bij het uitwerken van deze reflectie. Je kan zelf een selectie maken waarop je wil reflecteren.

Reflectie op het onderzoekend vermogen

Je reflectie beschrijft niet alleen het proces maar ook de impact van het onderzoek in je zorgpraktijk en je rol als lerende professional daarbij. In deze reflectie maak je de verbinding tussen je praktijkleren en afstudeeronderzoek inzichtelijk en laat je zien hoe het praktijkonderzoek en het praktijkleren elkaar hebben versterkt.

De reflectie kan bestaan uit:

- Reflectie op het onderzoeksproces (hoe droeg het praktijkleren bij aan het onderzoek en vice versa)
- Reflectie op persoonlijke ontwikkeling (hoe is het onderzoekend vermogen gegroeid)
- Reflectie op implementatie (hoe onderzoeksresultaten zijn gepresenteerd en toegepast in de zorgpraktijk)
- Reflectie op ethische en professionele dilemma's (hoe is er rekening gehouden met ethische dilemma's)

Reflectie op het onderzoeksproces

Je reflecteert op het proces van uitvoeren van praktijkgericht onderzoek:

- Hoe houdt de onderzoeksvraag verband met ervaringen van jezelf en anderen vanuit de praktijk?
- Welke knelpunten of uitdagingen uit de praktijk zijn input voor jouw onderzoek en waarom?
- Wie heb je betrokken bij je onderzoek en waarom?
- Hoe heeft jouw stage in de praktijk ondersteund aan het uitvoeren van onderzoek?
- Hoe sloten jouw methodologische keuzes aan bij jouw beroepspraktijk?
- In hoeverre heb je gewerkt met een tijdsplan en wat zijn je ervaringen?

Reflectie op persoonlijke ontwikkeling

Je reflecteert op de impact van het onderzoek op jouw eigen persoonlijke ontwikkeling:

- Hoe heeft het uitvoeren van het onderzoek bijgedragen aan jouw kritische en onderzoekende houding in de praktijk?
- Welke competenties en rollen heb je ontwikkeld en hoe heb je deze toegepast in de praktijk of in de zorgverlening?
- Hoe heeft het combineren van praktijkleren en het doen van onderzoek bijgedragen aan het leren nemen van initiatief en verantwoordelijkheid ten behoeve van jouw persoonlijke ontwikkeling?
- Hoe heeft het combineren van praktijkleren en het uitvoeren van onderzoek bijgedragen aan het leren nemen van initiatief en verantwoordelijkheid voor het bestendigen of verbeteren van de kwaliteit van zorg?
- Welke onderdelen van je onderzoekende houding ga je in de toekomst als professional inzetten? Waar heb je nog in te leren en welke kwaliteiten zijn ondersteunend?

Reflectie op implementatie en toepassing in de beroepspraktijk

Je reflecteert op hoe de onderzoeksresultaten gebruikt kunnen worden in de praktijk:

- Hoe zijn de onderzoeksresultaten en bevindingen tijdens het praktijkleren stage besproken of uitgeprobeerd?
- Hoe zijn de aanbevelingen tot stand gekomen?
- Wat waren de reacties en bevindingen van collega's op het onderzoek en de aanbevelingen?
- Hoe is het proces van implementeren van acties gegaan op de afdeling?
- Hoe heeft het onderzoek bijgedragen aan de praktijkverbetering binnen de afdeling?

Reflectie op ethische en professionele dilemma's

Je reflecteert op de ethische en professionele uitdagingen die je bent tegengekomen tijdens het doen van jouw onderzoek:

- Welke ethische vraagstukken deden zich voor tijdens het onderzoek en hoe ben je hiermee omgegaan (invulling aan gegevens, oplossingen voor gezocht)?
- Hoe heb je gehandeld t.a.v. het betrekken van collega's (in de hectiek) van de context?
- Bracht de combinatie van afstuderen en praktijkleren ethische of professionele dilemma's met zich mee en hoe ben je daarmee omgegaan?

Literatuur

Bouwes, A., Broekman, H., Dobber, J., Eisenberg, I., den Hertog, R., & Rutgers, A. (2023). Opleidingsprofiel Bachelor Nursing. LOOV. Geraadpleegd op 1 april 2025, van <https://www.loov-hbov.nl/wp-content/uploads/2023/11/2023-10-30-BN2030.pdf>

Munneke, M., Rozendaal, J., & Van Katwijk, L. (2023) *Onderzoekend vermogen ontwikkelen tijdens je lerarenopleiding*. Boom uitgeverij.